

Stilblad 11

TYPEHUSET

I 1960'erne og de følgende årtier boomede enfamiliehusbyggeriet i Danmark til rekordhøjder. Typehuset blev det industrielle svar på efterspørgslen. Ved hjælp af præfabrikerede elementer som indervægge af letbeton, fabrikslavede tagspær, seriefremstillede vindues- og dørpartier kunne man reducere den håndværksmæssige andel i byggeprocessen, og dermed forkorte opførelsestiden.

Typehusets konstruktion blev også dens karakteristika: Den lave skalmurede facade, der over dørhøjde afsluttes af en bærende rem. Herpå hviler tagkonstruktionen, som er en separat bygningsdel, et saddeltag med hældninger fra 15 til 45 grader, og et stort udhæng til beskyttelse af facaden. Tagets lodrette gavle er beklædt med træ eller plademateriale. Husets rektangulære plan sikrer en enkel tagkonstruktion. I facaden er vinduerne til de mindre rum ofte monteret i "bånd", bestående af skiftevis vinduer og lette træpartier.

Typehusene opnår deres ensartede udtryk gennem to dominerende arkitektoniske elementer – den lave horisontale



Man kan genfinde træk i typehuset fra både *statslåns*huset og *den modernistiske villa*, men ved typehuset er der større opmærksomhed på de brugsmæssige kvaliteter – en havebolig som rammen om det travle familieliv – end på at udvikle nye, arkitektoniske ideer.

facade og den "hvilende" tagkonstruktion. Til gengæld er der et væld af variationer i materialevalget, facadeopdelingen, detaljeudformningen og farvesætningen, som individualiserer det enkelte hus.

Fra de tidlige, lidt karske, regulære udgaver gik udviklingen mod det mere komplekse – taget blev afsluttet med valm, overdækkede lækroge skabtes ved indhak i bygningskroppen, vinkelstuer blev tilbygget, pejseskorstenen blev trukket ud i facaden, hæve-sænkeskydedøre åbnede opholdsstuen ud mod haven. Samtidigt steg boligarealet år for år. Det førte til en halvandenetages udgave, hvor førstesalen blev indrettet med ovenlysvinduer og altaner i gavlene.

Den store fokus på typehusets brugsværdi fortrængte til tider husets arkitektoniske potentiale. Dets arkitektur fungerer bedst, når der er et farvemæssigt og stoffligt samspil mellem materialerne til tag, mur og træværk, som følges op med en bevidst proportionering af tagfladen i forhold til facaden, af en omhyggelig detailudformning af udhæng og tagprofil samt af en facade med rytme og balance mellem vinduesformater og murflader.



11. TYPEHUSET

ANBEFALINGER

Bygningsdele og overflader Typehuset er den mest udbredte danske hustype. Typens rationelle byggesystem og dens praktiske indretning er dens generelle kendetegn, medens typens arkitektoniske ambitioner spænder fra at være fraværende til det raffinerede og gennemarbejdede. Ved det ambitiøse typehus er der en samklang mellem stentype, træværk og tagmateriale, som det anbefales at respektere.

Stort set alle stentyper er i spil – blødstøgne, glatte, teglsten eller kalksandsten. Farvespektret går fra mocca, gule, orange, røde og flammede til den hvidmalede teglsten. Træværket er malet fuldt dækkende eller laserende i jordfarver, "træfarver" eller klare kulører. Tagmaterialet er afhængigt af tagets hældningsgrad. Ved de lave hældninger er det oftest eternitskifer eller -bølgeplader, der anvendes, medens der ved hældninger over 30 grader også kan anvendes teglsten og lignende materialer. Ved udskiftning af tagbeklædning anbefales materialer, der i lighed med murværket patinerer smukt og i øvrigt indgår



i husets stofflige helhed. Stenen og tagudhængets møde med rem eller murværk er en formdannende detalje, der er vigtig for husets udtryk.

Bygningsændringer og tilbygninger Typehuset kan forlænges eller tilbygges vinkelret. Ved at videreføre materialevalget og det konstruktive system kan udtrykket fastholdes.

Typehuset har ofte kun 2-3 forskellige vinduesformater. Tilførsel af nye formater risikerer en "udvanding" af helheden.

